

Arbeta i grupp

En del av Verktygslåda för cirkelledare på ABF

Innehåll

Grupparbeten	4
Som deltagarna sitter	4
Stenar, blommor och godis	4
Fri gruppindelning	5
Gemensamma intressen	5
Ett, två, tre, fyra	5
Linjen	5
Bitar ur samma pussel	5
Bryta en grupp	6
Digitala grupparbeten	7
Skapa delaktighet/ komma vidare?	8
Kartläggning framåt	8
Använd bilder	8
Frågelådan	9
Kunskapsjakten	9
Fiskskål	10
Rangordna förslag	11
Negativ brainstorm	11
Redovisa grupparbeten	12
Göra ett kollage eller måla en bild	12
Skapa flygblad/affisch	12
Rollspel eller teater	12
Fotografera med mobilen	13
Snabb redovisning	13
Tvärggruppsredovisning	13
Flippat klassrum	14

Arbeta i grupp

Verktyglåda för cirkelledare på ABF

I verktyglådan hittar du tips på övningar, utvärderingsmetoder med mera som du kan använda dig av i din studiecirkel. Se på verktyglådan som inspiration till att göra på nya sätt och som en metodbank att låna övningar från.

Folkbildningspedagogiken bygger på att man söker kunskap och insikt tillsammans. Den delaktigheten bidrar du som ledare till bäst genom att skapa trygghet i gruppen. Var noggrann med att berätta vad deltagarna ska göra, vad som förväntas av dem och att ni tillsammans i efterhand kommer att reflektera över övningen och innehållet.

Verktyglådan är på inget sätt fullständig. Det finns givetvis många fler övningar att använda sig av. Kom ihåg att du inte behöver gilla allt! Plocka ut det du tycker passar för just din cirkel! Prova dig fram vad som funkar bäst för dig.

Alla övningar i verktyglådan kan med små förändringar användas både digitalt och analogt. I de fall som övningen lämpar sig bäst i det ena eller andra har vi märkt upp övningarna enligt nedan.

När du ser den här symbolen betyder det att övningen är lämplig att använda i en ANALOG studiecirkel.

När du ser den här symbolen betyder det att övningen är lämplig att använda i en DIGITAL studiecirkel.

Innan du börjar behöver du fundera över vad du vill uppnå med övningen och välj metod utifrån det. Fundera också över hur gruppen ser ut - är den stor eller liten, känner deltagarna varandra, har de träffats förut? Du behöver också fundera över om du själv känner dig trygg med övningen, och har tänkt igenom olika scenarion.

Lycka till!

Grupparbeten

Folkbildningens ledord är demokrati, för att ha en fungerande demokrati måste alla deltagare få göra sin röst hörd. Om man är många i en grupp kan det vara svårt att få alla att känna sig bekväma med att prata i gruppen. Då är det klokt att skapa trygghet och en mer avslappnad stämning genom att dela in den stora gruppen i mindre grupper.

Kom ihåg att grupparbeten ofta uppfattas olika av olika deltagare! För att vara på den säkra sidan bör du både förklara uppgiften muntligt och skriva en enkel steg-för-steg lista på tavlan, i chatten eller dela ut uppgiften på papper. Försök få grupparbetet att verkligen bli ett grupparbete och inte enskilt arbete i grupp. Att grupparbeta betyder att hela gruppen är delaktig i alla steg av uppgiften och inte att uppgiften delas upp mellan gruppens medlemmar som var och en löser sin del enskilt. Samtalet och resonemanget i grupparbetet kring uppgiften/problemet är viktigt.

Grupperna kan ha samma uppgift eller olika som de sedan redovisar för varandra. Hur man delar in gruppen kan ske på många olika sätt, här följer några förslag.

Som deltagarna sitter

Oftast sätter sig deltagarna närmast de som de redan känner eller i alla fall känner tillhörighet till. Vid första grupparbetet som man gör kan det vara en idé att dela in grupperna som deltagarna sitter.

Stenar, blommor och godis

När deltagarna kommer till studiesammankomsten eller kursstarten möts de av cirkelledarutbildaren i dörren som ger dem ett föremål. Det kan vara en sten, ett blad, en blomma, någon bild, ballonger, en godis, ett mjukisdjur eller vad som helst. Inne i kurslokalen är borden dekorerade med samma föremål vilket gör att alla som fick stenar sätter sig bredvid varandra, alla med blommor vid ett annat bord och så vidare. Det är också lätt för deltagarna nu att börja prata med varandra om de aktuella föremålen. Kan även varieras så att cirkelledarutbildaren delar ut kort ur en kortlek och att deltagarna istället grupperar sig efter färgerna på korten.

Fri gruppindelning

Be deltagarna att själva dela in sig i grupper med exempelvis fyra personer i varje grupp. Om deltagarna tidigare varit indelade i grupper kan du be dem se till att bilda grupper där ingen av dem tidigare samarbetat. Som ledare är det också viktigt att se till att ingen deltagare blir utan grupp.

Gemensamma intressen

Utifrån deltagarnas presentation får deltagarna gruppera sig efter gemensamma intressen. Det kan ha varit ett antal som nämnt att de exempelvis har hund, då får dessa utgöra en grupp. Några andra spelar gitarr, de blir en grupp. Kanske ska grupparbetet brainstorma fram en lösning på ett problem, då kan gruppindelningen baseras på deltagarnas förslag till lösning.

Ett, två, tre, fyra

Deltagaren som sitter exempelvis till höger om cirkelledarutbildaren får börja med att säga ett, nästa två, nästa tre och nästa fyra. Sen börjar räkningen om så den femte personen säger ett, nästa två och så vidare. Sen får alla ettor sätta sig tillsammans, tvåorna tillsammans och treorna tillsammans.

Linjen

Be deltagarna ställa sig på en tänkt linje som går från ena sidan lokalen till den andra. Deltagarna får sedan ställa sig på linjen utifrån vissa kriterier. De kan sortera sig efter längd, skostorlek, antal talade språk, avstånd till födelseort, antal husdjur, år som cirkelledare, hur många år man haft körkort, när på året man är född etc. Sedan får de som står närmast varandra utgöra en grupp beroende på hur många som ska vara med i respektive grupp.

Bitar ur samma pussel

Ge deltagarna varsin strof ur en känd låt eller dikt. Deltagarna får sedan leta upp de övriga deltagarna. Övningen fungerar också som en isbrytare. Cirkelledarutbildaren kan också i förväg ha klippt sönder några bilder i

lämpligt antal bitar och deltagarna får sedan gå runt och hitta de deltagare som gör pusslet helt.

Bryta en grupp

I det här exemplet krävs det att deltagarna redan varit indelade i grupper. Det kan exempelvis vara så att gruppen arbetat med en uppgift och att de ska dela gruppen för att delge för de andra grupperna vad de kommit fram till för slutsatser och fortsätta diskussionen med den nya gruppen. Man kan antingen bryta upp hela gruppen genom att be gruppen numrera deltagarna på samma sätt som i ett, två, tre, fyra. På så sätt kommer alla grupper ha en etta, en tvåa, en trea och så vidare. Man kan också byta ut bara en eller två gruppmedlemmar genom att låta gruppen själva får bestämma vem som ska bytas ut, lottning, den som är född tidigast på året eller den som har längst till kurslokalen.

Det skiljer sig också mellan olika tillfällen hur ofta man kan byta grupper. Ibland kan man låta samma grupp arbeta tillsammans vid flera tillfällen under utbildningen, det stärker deltagarnas förtroende för varandra. Vill man istället att deltagarna ska lära känna så många som möjligt kan det vara klokt att byta gruppindelning när man byter uppgift.

Digitala grupparbeten

Under digitala studiecirkel och utbildningar används ofta grupparbeten extra ofta för att skapa interaktion mellan deltagarna på bästa sätt. Det finns flera olika sätt att rent praktiskt skicka ut deltagarna i små grupper, nedan listas några.

- **Breakout rooms**

Under pågående träff kan du snabbt skicka ut deltagarna i smågrupper med hjälp av funktionen Breakout rooms. Du kan välja att dela in deltagarna i grupper själv eller låta programmet skapa slumpmässiga grupper.

- **Grupprum i kanaler**

Du kan i förväg skapa grupprum i de kanaler som finns i programmet. Namnge gärna grupprummen, så det blir enkelt för deltagarna att söka sig till rätt grupprum under grupparbetena.

- **Chattgrupper**

Du kan också skapa grupper genom att göra chattgrupper, som du ber deltagarna ringa upp varandra i.

Det är alltid viktigt att skapa trygghet med deltagarna genom att vara tydlig vad uppdraget inför en övning är. I digitala sammanhang är det ännu viktigare. Var tydlig med vad uppdraget är, kanske genom att lägga grupparbetsfrågan i chatten. Berätta också innan vilken tid återsamling ska ske och hur (och om) gruppen förväntas redovisa och på vilket sätt.

Skapa delaktighet/ komma vidare?

Ibland hamnar studiecirkeln i ett läge när man antingen kört fast eller på annat sätt tappat fart och energi. Kanske behöver man en övning för att kartlägga hur man ska arbeta tillsammans eller komma vidare i en gemensam process. Att göra en kartläggning av en uppgift som studiecirkeln står inför kan vara ett bra sätt att reda ut vilka områden cirkeln ska fokusera på eller komma vidare.

Kartläggning framåt

Rita upp modellen på tavlan eller en digital whiteboard:

KARTLÄGGNING

Vad vet vi? Här skriver ni upp de kunskaper ni redan besitter. Det ni inte behöver fokusera på.	Vad vill vi ta reda på? Här skriver ni det ni vill ta reda på mer om.

Med hjälp av:
Här skriver du som cirkelledare de olika metoder ni har att använda er av för att nå ny kunskap på området. Ex: Varandra, bokbord, studiematerialet, internet.

Tillsammans med deltagarna fyller ni i de olika fälten. Det blir en gemensam inventering av kunskaper och färdigheter samtidigt som gruppen tillsammans resonerar om gemensamma mål. Som cirkelledare kan du bidra med förslag på hur man kan angripa behoven, men det är viktigt att låta gruppen föra sin talan när det gäller att sätta ord på både färdigheter och behov. När ni fyllt i kartläggningen kan ni tillsammans resonera om en rimlig tidslinje för arbetet och vem i gruppen som kan ansvara för vad.

Använd bilder

När vi tolkar bilder använder vi vår fantasi, ser bakom den faktiska bilden. Kanske ser vi plötsligt något mer än det vi först tänkt på och talat om.

Var och en väljer en bild som ni tycker ger associationer till er studiecirkel, ert ämne. Du kan förbereda genom att skriva ut ett antal bilder eller presentera ett kollage av bilder digitalt. Ett annat alternativ är att deltagarna själva fritt får leta fram den bild de vill visa. Be deltagarna berätta för de andra varför de valde just den bilden.

Reflektera!

Finns det många gemensamma nämnare mellan våra bilder eller ser vi olika på "vårt ämne"?

Sätt gärna fast dem på ett stort papper för att ha kvar dem i cirkeln.

Använd den gemensamma bilden för avstämning under tiden

- Stämmer bilderna fortfarande?
- Något nytt som kommit till eller något som inte längre finns med?
- Varför i så fall? Har vi fått andra bilder/perspektiv under studiecirkeln gång? Har vi lärt oss nytt eller lärt om, d.v.s. det var inte som vi först trodde.

Frågelådan

Be deltagarna formulera sina funderingar på en lapp. Samla ihop lapparna i exempelvis en låda och dra en lapp i taget tills ni diskuterat alla funderingarna. Ni kan också bestämma er för en viss tid som aktiviteten pågår om det finns många lappar och ni har begränsat med tid.

Digital variant

Be deltagarna skicka sina funderingar till dig, numrera dem. Be sedan deltagarna i tur och ordning säga ett nummer och hantera frågeställningen som har det numret.

Kunskapsjakten

Föreslå ett gemensamt tema för bearbetning, skriv upp temat synligt för alla deltagare. Dela in deltagarna i grupper med minst fyra och högst tio personer. Varje grupp får i uppgift att komma fram till en fråga som de vill samla kunskap om hos de andra grupperna (cirka 5 min). Varje grupp utser sedan två kunskapsjägare de bestämmer sedan vem av dem som ska dokumentera och vem som ska ställa frågor. Därefter lämnar alla kunskapsjägare sin grupp och går till gruppen bredvid i medsols riktning. Kunskapsjägarna representerar sin hemmagrupp och ställer sin fråga till

den nya gruppen och dokumenterar de svar de får in. Kvarvarande personer i gruppen är resurspersoner och försöker svara på de frågor som de gästande kunskapsjägarna ställer. Efter cirka tio minuter roterar grupperna ett steg till. Beroende på hur lång tid som finns till förfogande kan 1–4 roteringar genomföras. Efter den sista rotationen återvänder kunskapsjägarna till sin hemmagrupp. De berättar för sina gruppmedlemmar vilka svar och tankar de har samlat in när de besökte de andra grupperna. Gruppen gör sedan en sammanställning på ett blädderblocksblad där de skriver ner vilken fråga de hade och de svar de fick in. Grupperna kan sedan redovisa för varandra genom en vernissage där grupperna berättar kort och alla får gå runt och titta eller bra genom att grupperna berättar för varandra.

Fiskskål

Genom att deltagarna har möjlighet att växla mellan en aktiv samtalande roll och en lyssnande roll får de möjlighet att se på en fråga utifrån olika perspektiv. Denna övning passar bra för stora grupper som har en gemensam fråga att bearbeta.

Sätt 4–5 stolar i en ring i mitten av rummet. Låt alla deltagare sitta på varsin stol i en eller två ringar runt den inre ringen av stolar. Berätta att det nu finns möjlighet att samtala fritt kring det aktuella temat, men att samtalet är styrt av några enkla regler för att underlätta reflektion och kommunikation:

- Samtalet får bara föras mellan de personer som sitter i den inre ringen. Vem som helst får sitta där, när som helst.
- De som sitter i de yttre ringarna får inte säga något, varken till varandra eller till de som sitter i den inre ringen. Man får bara lyssna till samtalet i den inre ringen, och reflektera tyst för sig själv.
- De som samtalar med varandra i den inre ringen får bara rikta sig till varandra, och bör undvika att titta på dem som sitter i de yttre ringarna.
- Om alla stolar i den inre ringen är upptagna, kan en deltagare i den yttre ringen klappa någon i den inre ringen på axeln. Då måste den personen lämna sin plats åt den person som vill in.
- Alla deltagare kan gå ut och in i ringen hur många gånger som helst.
- Den inre ringen behöver inte vara full för att samtalet skall kunna pågå. Det räcker med att det finns en person i den inre ringen.

- Det gör inte heller något om den inre ringen är tom vid ett eller flera tillfällen under övningen.

Inbjud deltagarna att börja samtalet. Berätta hur lång tid de kommer att ha på sig. Eventuellt kan man avsluta övningen med att ge alla deltagare möjlighet att berätta vilka slutsatser de som individer har dragit av samtalet. Dessa slutsatser kan vid behov noteras på ett blädderblock. Poängtera att deltagarna inte behöver vara överens om slutsatserna.

Rangordna förslag

Låt deltagarna formulera ett antal förslag kring vad ni kan göra för att komma vidare i er utbildning/studiecirkel på ett papper eller post-it. Sätt upp förslagen där alla deltagare kan se dem och ta ställning till dem. Ge dem små klisterlappar eller pennor och låt dem rösta på de förslag som de gillar genom att markera dem med en plupp. Begränsa antalet röster (pluppar) till 3-5 per person. Efteråt samlas ni och tittar på vilka förslag ni gemensamt prioriterar.

Negativ brainstorm

Att se saker ur ett annat perspektiv kan göra att man ser saker som man annars inte skulle se. Välj ett tema och spegla det negativt. Exempel på teman kan vara:

Hur kan vi göra så tråkiga cirkelsammankomster som möjligt?

Hur kan vi få så få medlemmar som möjligt?

Hur kan vi vara så lite inkluderande det bara går?

Låt deltagarna först fundera på egen hand och sedan i grupp anteckna sina tankar, gärna på ett blädderblock eller presentationsverktyg. Låt grupperna redovisa sina tankar. Be sedan deltagarna samlas i grupperna igen och vinkla om tankarna till positiva tankar istället.

Reflektera!

- Vad är motsatsen till de negativa punkterna vi kommit fram till?
- Hur kan vi vända det negativa till positivt istället?

Redovisa grupparbeten

Om och hur grupparbetet redovisas beror på vilket syfte man har med grupparbetet. Är syftet att deltagarna ska lära känna varandra, ha en dialog eller lära sig argumentera för sin åsikt är det inte alltid nödvändigt med redovisning. Se till att du finns tillgänglig som ledare under gruppernas arbete och sammanfatta sedan för hela gruppen vad du lyssnat på i diskussionerna.

Gynnas den stora gruppen av att lyssna på vad de enskilda grupperna kommit fram till finns det flera olika sätt att redovisa på. Många tänker automatiskt på att det är en muntlig redovisning där en företrädare för gruppen redogör för vad man kommit fram till. Det kan naturligtvis varieras för att göra redovisningarna mer intressanta och att man även där får in deltagarnas olika kompetenser.

Göra ett kollage eller måla en bild

Deltagarna får ett stort papper från exempelvis ett blädderblock. Använd pennor, vattenfärg, stämplor, tidningsurklipp eller annat som finns tillgängligt för att skapa en gemensam bild av vad som diskuterats i gruppen. Med fördel kan någon i gruppen utses att muntligt förklara för den stora gruppen vad som är målat.

Om du arbetar digitalt kan du använda en interaktiv whiteboard eller en öppen powerpointpresentation som deltagarna arbetar med.

Skapa flygblad/affisch

Gruppen får i uppgift att på dator eller för hand skapa ett flygblad eller en affisch som ska vara säljande för de argument eller svar de diskuterat fram. Har man gott om tid, kan svaret gestaltas med en kort film, som man filmat med sina mobiltelefoner.

Rollspel eller teater

Grupperna får spela upp vad de kommit fram till under gruppdiskussionerna. Rollspel kan vara ett sätt att utforska hur olika situationer känns utan att det händer på riktigt. Varje deltagare får en karaktär/en roll/en åsikt att spela. Deltagaren får sedan några minuter på sig att fundera ut hur karaktären ska spelas. Det kan vara ett tips att be deltagaren föreställa sig hur personen som de ska spela ut, hur de låter,

hur de går, vad de brukar prata om etcetera. Ibland kan det vara svårt att stå för en åsikt eller att våga göra sin röst hörd. Genom att spela rollspel kan det bli lättare. Då får deltagarna ta en roll och spela upp vad den rollkaraktären tycker och tänker.

Digital variant

Att genomföra ett digitalt rollspel kräver mer förberedelse av gruppen eller av dig som ledare. Om gruppen skapar ett rollspel som en redovisning av ett grupparbete, behöver man avsätta extra mycket tid för detta.

Du kan som ledare också förbereda ett rollspel genom att skapa roller och beskrivningar av uppdrag och skicka enskilt till deltagarna. Var extra uppmuntrande och stöttande inför övningen - det kan kännas läskigt att kasta sig ut i att spela en roll framför sin egen dator.

Fotografera med mobilen

Be deltagarna fota det de kommer fram till i gruppen. Du som cirkelledarutbildare skriver sedan ut bilden, visar den på storbild eller presenterar den så alla deltagare ser den. Gruppen får sedan förklara varför de tog just denna bild och vad den symboliserar. Går också att förbereda genom att du har ett antal bilder som deltagarna får välja bland.

Snabb redovisning

Om deltagarna haft samma frågeställning som de har diskuterat kan det bli lite långradigt om alla grupperna ska redovisa "samma sak". Då kan det vara klokt att låta deltagarna få en minut på sig att välja en av gruppmedlemmarna och vad som var viktigast av det de tillsammans kommit fram till. Gruppmedlemmen får sedan redovisa vad de kommit fram till för den stora gruppen under max en minut.

Tvärggruppsredovisning

I samband med att du presenterar grupparbetet ger du varje deltagare i respektive grupp ett nummer. Om det är fyra deltagare i gruppen får de siffrorna 1-4. När grupperna är klara med sina arbeten samlas alla ettör, alla tvåor, alla treor och alla fyror för sig och bildar nya grupper. I de nya

tvärgrupperna redovisar varje deltagare vad som diskuterades och vilka slutsatser som drogs i deras grupps arbete.

Flippat klassrum

Begreppet flippat klassrum används i skolvärlden, men finns även i studiecirkeln, för att frigöra tid. Metoden innebär att sammankomsten ”flippas” genom att vissa delar av träffen lyfts ut och hanteras asynkront, det vill säga av varje person när den har tid, innan träffen. Förenklat kan metoden jämföras med den metodik som traditionellt används av bokcirkeln, deltagarna läser en gemensamt utvald bok när det passar dem själva på hemmaplan och ses sedan för att diskutera innehållet i boken. I en digital studiecirkel kan det handla om att deltagarna ska fundera på ett problem inför träffen och förbereda sig på att diskutera problemet. Deltagarna kan också se ett filmklipp eller läsa ett stycke text. Om ni använder delade dokument kan deltagarna skriva sina funderingar och frågor i dokumentet inför träffen, på så vis kan du som cirkelledare fånga upp funderingar innan gruppen möts. Ett annat sätt att flippa cirkeln kan vara att låta deltagarna rösta om en fråga eller ta ställning till ett antal påståenden innan träffen, på cirkeln kan gruppen sedan utgå från resultatet i omröstningen.